

NÉPNEVELŐ

A MAGYARORSZÁGI KATH. TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Kiadja a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT Budapesten.

Megjelenik minden héten egyszer, vasárnap.

Megkapja e lapot minden kath. népköztartási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre 6 K.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

VIII., Szentkirályi-utca 28.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért, min en közlés után 6 fillér fizetendő.

Allandó hirdetéseknek nagyobb kedvezmény.

Kisebb hirdetésekre külön árszabás.

Egész oldal...kor. 50.— Negyed oldal...kor. 15.—
Fél oldal... * 28.— Nyolcad oldal * 10.—

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

Tanfelügyelet és szakfelügyelet.

Legutóbb sok szó esett a tanfelügyeletről, nemcsak a pedagógiai, hanem a napilapokban is. Hivatalosan tudunkra adták, amit minden tanító már régen tud: hogy hiszen tanfelügyelő van tanító-, tanár-ember is, jogász is, hivatalnok is, stb.

Nem hiába, a pedagógiához mindenki ért vagy legalább is úgy gondolja, hogy ért. Akinek gyermeke van, az már ért hozzá. Akinek pedig nincs, az még jobban akar hozzá érteni. Így származhatott a következő tréfás meghatározás: a neveléstudomány részint azt tanítja, amit mindenki tud, részint, amit senki sem tudhat. Nemcsak a neveléshez, hanem az oktatáshoz is értenek ma már a szülők: a kis *Bébé* még iskolába sem jár s már is huszig számol és olvas. Az elsőosztályos *Pubi* kétnapi iskolába járás után azzal fogadja kedves papája: kis fiaeskmám, tanultatok-e már az «i» betűt? S az apa türelmetlenül várja, mikor következik már az «á», «bé», «cé» stb.

A tanítói munka értékelésénél az intelligencia részéről ott a tévedés alapja, hogy a mi munkánk eredménye nem rögtöni s pénzben meg nem állapítható. Különböző útját állja mindennek a laikus reformerek serege is, akik új világot fedeztek föl az iskolában. Nem csoportosul sehohlyan világon annyi laikus reformer, mint amikor a XX. század iskolájáról van szó. Mert az a tétel: aki a pedagógiáról ír, mindenről ír. — fordítva is áll.

Ránk nézve annyiban fontos mindez, mert a tanfelügyelők között lehetnek, akiknek előképzettségük csupán az, hogy apák, vagy nem apák s talán támaszkodhatnak az általános pedagógia ismeretére.

Pedig ez mind kevés. A tanításban való járassághoz, sőt másoknak abban való vezetéséhez és felügyeléséhez tán mégis csak el kell egy kis tapasztalat és gyakorlat is.

Hallottam már tanár-embertől olyféle beszédet, hogy a magasabb készütségben benne

foglaltatik a kevesebb, a szűkebb körű hivatás. Nem. A gyakorlatot, a tapasztalatot nem helyettesíti semmi. Még nagyobb fokú képzettség sem. Még az sem, ha valaki az általános pedagógia egész irodalmát ismeri is.

Más az elmélet és más a gyakorlat. Akárcsak a színpadot látnám, ahol nem egyszer bukik el oly darab, amelynek] átoltvasásakor nagy jövőt jósoltak. Miért? Mert dacára minden szabályszerűségnek és logikus rendezésnek, az író nem ismerte a színpadot.

A nagy megfigyelő-erőn kívül a sikeres tanításhoz főképen gyakorlat kell. Ennek hiánya minden dilettáns tanfelügyelőt megakaszt abban, hogy a tanítók tanítója lehessen, hogy a tanítók előtt tekintélyt szerezzen. S ha az ilyen tanfelügyelő egyet-mást mégis ellesett — akkor kerlelhetetlenül évenyt is szerez annak. Ismerjük már az ilyenek fogós kérdéseit, amelyekre mint a karikacsapás feleltek meg X jó tanító gyermekei, mert történetesen Y-nál volt a tanfelügyelő elébb s X ráért preparálni tanítványait a jellegzetes kérdések szerint.

A tanítói munkának csak akkor lesz értéke, ha azt majd a hivatásos szakfelügyelet fogja megállapítani. Ennek ellenkezője megöli a tanító ambícióját. Igaza van Sz.-nek: az én tanításmat ne abból ítélik meg, hogy tanítványaim mit tudnak, hanem abból, hogy hogyan tanítok és nevelek. Mert rossz tanító tanítványai is tudhatnak sokat, de jól és jót tanulni, csak jó tanítótól lehet.

Egyik napilapunk tesz említést dr. Jurisnak egy erdélyrészi falusi iskolában tett látogatásáról. Megnyílnak ajkai... s a mi főpedagógusunk kérdezi a nebulókat: melyek azok az államok, amelyeket *Bonaparte Napoleon* leigázott? Továbbá: csoportosítsad *faji megoszlás* szerint az emlős *lányeket*. A román ajkú gyermekekkel ezt a szót iratja le: *lándsa*. S miután a szegények mindegyike felelni nem tudnak, odafordul a román ajkú tanítóhoz — akit, mellesleg mondva, magyar érzelmeiről és buzgalmáról vármegegyeztette ismernek — s brüszk hangon így szól:

szigorúan megrovom s gondom lesz rá, hogy ezt a felekezeti iskolát is hamarosan becsukassam.

Nem sokára ugyanannak a tankerületnek egy másik tanfelügyelője, aki azelőtt maga is nemzetiségi vidéken mint tanító működött, meglátogatta ezt az iskolát s fölsímvén a tanító rendkívüli buzgalmát és lojális gondolkodását, jutalmazásra ajánlotta őt a közoktatásügyi miniszternek.

Szinte hihetetlen példa, még pedig a közelmúltból. Különösen fontosnak tartom ezen sorokat ma, amikor egyrésztől beismerik, hogy népoktatásunknak felügyeletét nagyobbreszt laikusok teljesítik, másrészt meg vannak, akik reményleni merik, hogy *Apponyi* minisztersége alatt hozzáfog ama korszakalkotó újításhoz, amelytől elődei mindenkor idegenkedtek, hogy i. i. a tanfelügyelet terén érdemes, kellő intelligenciával s gazdag tanítói tapasztalatokkal bíró tanítók érvényesüljenek.

S ha eddig eljutottunk, most már fölvetjük a kérdést, hogy mi legyen előiskolája a tanfelügyeletnek? Az igazgatóság? És ennél a pontnál álljunk meg egy pillanatra! Vannak, akik a kerületi tanfelügyelőség mellett kardoskodnak, amelyre az állami iskolák igazgatóit ohajtanak kineveztetni. Miért csupán ezeket? Nekünk kath. tanítóknak pedig ismét hallgatnunk kell már pusztán csak azért is, mert igazgató-tanítói állások nálunk még nincsenek általánosan szervezve. Pedig azt hiszem, ma már semmi nehézségbe sem ütközik, hogy némely egyházmegye főpásztorának ily irányú kezdeményezése országos intézkedéssé avatassék. Itt idézem *Prohászka* püspök szavait: «Nézeteink sok tekintetben elválnak s az igazság térfoglalása követeli a jobb belátás elől el nem zárkozó, értelmi fogékonyt. Válgék önelégültségünk tavaszi görönggyé, mely szétesik ugyan, de azért esik szét, hogy csíra bujjék ki alóla, mely majd kalászos szárra, majd gyümölcsös fává fejlődik».

Tehát nemcsak az iskolai élet fejlesztése és versenyképessé tétele céljából szükségesek az igazgató-tanítói állások szervezése. Enélkül még csak meg sem mozdulhatunk a kath. tanítók érvényesülése érdekében. Gondoljunk a középiskolák főigazgatóira, akik között a szerzetesrendek is, mint iskolafőntartók, a főigazgatók körében képviselve vannak.

Csakis az lehet igazi tanfelügyelő, aki előzőleg egy nagyobb tantestület élén állott, ahová képességei és a közbecsülés emelték. Ahol alkalma nyílott a gyakori hospitálás által sokoldalú tapasztalatokat gyűjteni, ahol társaival a pedagógia művészetéről eszmét cserélt s a leszűrődött, meggyőző tapasztalatoknak érvényt szerzett.

A tanfelügyelő munkája nem merülhet ki az ellenőrzésben. Ez nem lehet cél. Nem különösen ideális cél.

A földművelésügyi miniszterium már rég belátta, hogy az elmélet és a gyakorlat nem lehet-

nek a gyakorlati foglalkozás körében egymásközt idegenek. Miniszteriumában az előadó mellett ott van mindenütt a munkafelügyelő, aki gyakorlati útmutatásával életet visz az ügyek intézésébe.

A volt képviselő, jogász, hivatalnok és más dilettáns tanfelügyelők mellett felférne egy-egy ügyes tanító. Hiszem, hogy az utóbbiak sokkal többet használnának a tanügy érdekeinek, mint amennyit az előbbiek rontanak azon.

Tanulni sohasem szegény. Ki tudhatná ezt jobban, mint éppen a tanító. Többet ér egy a helyénvaló talpraesett megjegyzés, mint sok-sok könyv elolvasása.

Számos csekélység együttvéve alakítja azon képességet, mellyel ha rendelkezünk, nagy eredményt érhetünk el. A papiros, tinta, toll, az akták, a naplók, a paragrafusok, stb., stb. még nem képesítettek pedagógussá senkit sem. Sőt a tanfelügyelői szakvizsgák sem fognak a pedagógia gyakorlatára megtanítani.

A pedagógiai ideák megvalósításához bizonyos egységesség, tökéletesedés és igazi szakfelügyelet szükséges. Képes-e erre a mai tanfelügyelet rátermettség és idő hiányában? Semmiestre. Aljjon tehát a jogász a paragrafusok élén, s a szűkebb körre utalt tanfelügyelő a gyakorlati pedagógia terén. Munkamegosztás érvényesüljön itt is, mint manapság mindenhol.

A mai ellenőrző szakközeg iskolalátogatása mindenkor a rendőr szerepét juttatja eszembe.

A szakfelügyelő vezessen, igazgasson, szolgáljon útmutatással, ne csupán követeljen. Csakis így fog a nagykorúvá lett tanítóság előtt tekintélyt szerezni önmagának és jelentőséget a tanfelügyelői állásnak.

Muesi.

Eberhardt János.

A magyar nyelv tanítása és a hazafias érzelem.

Igen sok szó esik napjainkban a magyar nyelv tanításáról az idegen ajku iskolákban. Szép és nemes feladat a magyar beszédre megtanítani a nem magyar ajkuakat. A tanítói feladatok egyik legszebbike ez. És szeretettel, nem nyers erőszakkal, kevés fáradság fejében is meglepő eredményeket érhetünk el.

Ahhoz, hogy a nép szívesen vegye gyermekeinek magyar nyelvi tudását, vagy arra van szükség, hogy belássa azt, hogy gyermekei legalább is életüknek egy szakában a magyar beszédetszenvedés nélkül egyáltalán nem nélkülözhetik (pl. ha a katonai vezényleti nyelv magyar volna), vagy ha az idegen ajkú népiskolában oly nemzedék nevelődött, melyet felnőtt korában egy szent érzelem indít arra, hogy gyermekeit a magyar nyelvnek megtanulására maga is szorítsa.

Az előbbi eset mostanában még sajnós, nem számítható ok a magyar nyelv sikeres tanításá-

nak alapjául. Komolyabb szó eshetik azonban a másodikról, a hazafias érzelem felébresztéséről és neveléséről.

E tekintetben első és fődolog oly tanerők alkalmazása, kik a magyar mellett a vidék népének anyanyelvét is jól beszélik s amellet igaz magyarok, mert — tisztelet a szép számu kivételnek — vagy pánszláv, pángermán stb. a nemzetiségi vidék tanítója.

Amellet, hogy pánszlávnak, pángermánnak stb.-nek lenni bűn, olyan magyar tanítónak lenni — kiről az idegen ajku nép azt mondja, hogy gyűlöli az idegen ajku honpolgárt — szintén nagy hiba.

A bűnösek tudatosan ártnak, a hibások pedig jóhiszeműleg járnak ugyan el, de mégis rovására a magyar nyelv tanításának.

A magyar nyelv tanítására a helyes középutat az apácák iskolája találta meg, vagy legalább ők is ezen helyes úton haladtak pl. Modor (Pozsony megye) városában.

Két évet töltöttem már a városban s alig hallottam a gyermekek ajkáról egy két magyar szót, ha az utcán figyeltem őket. Amit hallani lehetett, azt is a tanítóképzőintézet gyakorló-iskolájának tanulóitól hallottam.

E—, esperes buzgalmából folyólag, azt hiszem, 1903-ban nyílt meg a zárdaiskola. Az évről vizsgán ott voltam. Hallottam magyar és tót feleleteket csakúgy mint más iskolában. 1904. őszén ismét megjelentem a vizsgálaton s szívem repesett örömeiben, mikor — rendes szokásomhoz hiven — a patak partján játszadozó gömbölyű arcú gyermekesereghez közeledve megüti fülemet e dal:

«Hajlik a meggyfa, nagy az árnyéka» stb.

Egy szóval fejezem ki amit éreztem: gyönyörködtem. Ez történt az apácák egy évi működése után ott, hol sötét este két magyarul beszélő diák az utcán nem lehetett biztonságban.

Az az érzelem, mely bennem a gyönyört szülte, az az érzelem tökéletes kifejlésztése lesz koronája az apácák modori működésének is.

De mikép nevelhető ez érzelem? Nagy vonásokban megrajzolni próbálok, rámutatva az egyes tárgyakra, hol egyszersmind nyelvismerttet is közölhetünk.

Hát mig én, mint gyermek iskolába jártam, azt hittem, hogy az a nagyobb hazafi, aki jobban tudja gyűlölni az idegent, különösen a törököt és a németet. Az ilyen fogalom pedig úgy ébredt s nevelődött bennem, hogy a hazafiságról szerzett képzeim voltak olyanok, hogy fogalmam a hazafiságról ily félszeg lett.

Később azonban amint többet tanultam s általában véve sokat tapasztaltam, tanulmányaim meggyőztek arról, hogy a hazafiúi érzelem nem gyűlölet, hanem a szeretet alakjában lép fel. A szeretet a legszebb erényeink közé tartozik; tehát egy erény ébresztéséről s neveléséről lesz szó, mellyel a hazát szeretetté tesszük.

Meglehetősen nehézséget okoz, különösen az alsóbb fokon, valamely real tárgynak a tanítása is, hol talán pusztán csak új ismereteket kell közölnünk.

Nem kell tehát sok szót vesztegetnem egy erény tanításának nehézségéről.

Az elmi iskolában mindenütt, de különösen idegenajku népiskolákban minden alkalmat meg kell ragadnunk, hogy a gyermek lelkét a hazafias érzelem termékeny talajául előkészítsük, majd abban ez érzelmet izmossá neveljük.

Ily alkalom nyílik a földrajz tanításánál, ha bár e tárgyat a gyermek anyanyelvén magyarázzuk is. (Természetes, hogy a földrajzi fogalmakat a tanulók magyarul is megnevezik. Magyarázatunkban az elnevezések csak magyarul szerepelhetnek.)

A hazai föld tanítása illetve ismertetése csakis úgy képzelhető, hogy e földdarabot annak egyes részeit is magunkénak, hazainak s ezt főképen hangsúlyozom: magyarnak nyilvánítjuk.

A földrajz tanításával szemléleti tekintetben szorosan összefügg a természettudományi ismeretek tanítása s itt összekötő kapocsnak a kirándulásokat tekinthetjük, mert ezeknek célszerű vezetésével nemcsak a gyermekek ismeretvilágát gyarapítjuk, hanem egyszersmind kiváló alkalmakul szolgál a kirándulás a hazafias érzelem ébresztésére, illetve nevelésére is.

Példának vegyünk egy harmoniai (Modor mellett gyönyörű erdős nyaraló) kirándulást.

Már az úton számos gyümölcs s egyéb lombos fa ismertetésén kívül sok növénytani ismeretet közölhetünk. A madár, rovar és ásványvilágból számos olyan fajt mutathatunk, amelyekkel csak ez a vidék áldott meg s csak ezt jellemzi.

Ha a fűrészmalmot s annak gyönyörű vizelését szemléltetjük, a fizikai erő alkalmazását ismertetjük.

A természet ismertett szépségeit és erőit hazainak mondjuk teljes joggal s a gyermeket büszkévé tesszük arra, ami a hazáé s a miénk is. A részletek ismertetésénél megint csak úgy járunk el mint előbb. A tanulók minden látottat megneveznek a saját nyelvükön s a tanító nyomban megmondja azt magyarul.

Szóval tárgyismerettel kapcsolva nyerjenek a tanulók nyelvismerttet. Így a siker bizonyos.

Az elmondottak a haza testére vonatkoznak; ámde a haza összetett, aminek van teste és lelke.

A haza lelkéhez tartozik annak multja, mit a történelemből ismertethetünk meg.

A haza lelkéhez tartozik még a hazában élő nemzet alkotmánya s ez a nemzet fiainak jogait és kötelességeit foglalja magában.

A magyar nemzet történetének rövid ismerete (ha az ismeret közlés nem magyarul történt is) s az egyes eseményeket létrehozó okok megértése már magukban véve is elégségesek arra, hogy valaki a jelen állapotokat felfogni és megérteni tudja s ebből folyólag hazafiaságának

alkotmányos életével adja tanujelét; mert a történelmi példák már megtanították arra, hogy ez a legkevesebb, mit a hazáért tehet.

Mi tanítók, hivatva vagyunk édes hazánknak lángoló szeretettől hevülő, jó hazafiakat nevelni. Ebbeli törekvésünk csak közepes eredménnyel jutalmaz bennünket; de nincs kizárva az sem, hogy a hazafiúi érzelmek magvai — melyeket elvetettünk — buján termő talajra jutnak s lehet, hogy kezünkől nemzeti hős is kerül ki, akár a nemzeti vívmányok akár a csata terén.

A nemzet egyes kiváló eseményeit, vagy férfiai ünneplő napok alkalmával emlékezzünk meg növendékeink előtt egyszerű, szívhez szóló szavakkal az eseményről vagy személyről.

Célunk itt az legyen, hogy az ünnepély a haza iránti lelkesedésnek szolgáljon alkalmul.

Ilyenkor egy-két jól megértetett hazafias dalt is énekeltessek, mert tudott dolog, hogy a legszébb érzés dalba ömlik.

Leghathatósabb eszköze a hazafiúi nevelésnek a felsőbb fokon a költészet, mert ezzel az értelemhez szólva az érzelmekre hatunk s hogy mind-ezeket jól megértsük, meg kell előbb értenünk Vörösmartynak ezen szép epigrammáját:

«Szép vagy, ó hon: bérc, völgy változnak gazdag öledben,
Téridet országos négy folyam árja szegi:
Am természettől mindez lelketlen ajándék:
Nagygyá csak fiaid szent akarhatja tehet.»

Ekamp Nándor.

IRODALOM.

A Szent-István-Társulatnak az 1908—9. iskolaévre érvényes hivatalos tankönyvjegyzéke kívánatra ingyen és bérmentve haladéktalanul megküldetik. Tartalmazza az elemi és felsőbb nép- és polgári iskolák, tanítóképzők és egyéb oktatási intézetek használatára egyházhatalósággal és miniszterileg is engedélyezett tankönyveket és tanszereket.

Uj megyei földrajz. Kétségtelen, hogy annak a tudási anyagnak, melyet a tanulóval közlünk, fontos részét teszi a földrajz. Jelenlegi tantervünk utasításai is utalnak erre: a történelmi és természettudományi iskolai tanulmányok közötti összekötő kapocsnak nevezzük a földrajzot. Egyrészt a történelemmel, másrészt a természettudományokkal való sok érintkező pontja, továbbá az a körülmény, hogy úgy a történelem, mint a természettudományok feltételezik a földrajzi ismereteket, végre e tudományoknak újabb időben való hatalmas fejlődése kétségen felül kiváló helyet biztosítanak a geografiának már a népiskolában is. A földrajz mint iskolai tanítási tárgy a legrealisabb tanítási anyagok egyike. Ritter föltételezte óta a földrajz egész anyagának elrendezése sorrendet változtatott: első helyre jutott — mint legrealisabb — a földfelület vizsgálata és másodrendűvé lett a politikai és statisztikai adatok sora. Az összehasonlítás elve pedig, mely ezzel a sorrenddel kapcsolatban a földrajz tanítás módszerét immár teljesen meghódította, összefűzte a sorrendjében megváltoztatott két földrajzi elemet és azt kívánja, hogy a tanítás egész vonalán követni kell azt az összefüggést és kölcsönös hatást, a mely a földrajzi jelenségek között fennáll. Ennek az elvnek kivitele csak úgy lehetséges, ha az illető földrajzi részlet szabta összefüggésben tárgyaljuk a sorra kerülő tanítási anyagegységet, a pusztá-

adatközléstől és fogalom meghatározástól pedig szigorúan tartózkodunk. A realitás elvének a fontosságát, ha más szempontból is, de már Comenius is észrevette és *Didactica Magna* című művében a megfigyelést és szemléletet a földrajz tanítás kiinduló pontjának veszi. A szemléltetés tehát a második tanítási elv, amelynek a földrajz tanításánál elsőrendű fontossága van. Ez az elv szabja meg egyúttal a földrajz tanítás menetét is. A gyermek szeme a földrajz tanítás első tokán először az iskolaszobát látja, ehhez sorakozik az iskolaépület, ennek udvara, telke, a ház, az utca, az egész helység, ennek határa, környéke és az egyes vidékek felülete szerint nagyobbodó körben az egész vármegye, stb. A tanítás menete tehát összekötő. Az összekötő menetben haladó szemléltetés közvetlenségét külső okok sokszor gátolják és így a szemléltetés közvetettebb alakjához: a rajzoláshoz kell folyamodnunk. A rajzolat ezenkívül a térkép olvasásra való előkészítés is szükségessé teszi, mert a gyermekektől csak úgy várhatunk helyes és biztos térkép olvasást, ha a térképet lassankint magunk keletkeztetjük előtte. Ezek ime a modern földrajz tanítás módszerének vezető elvei, melyeknek szemelőtt tartásával készült a Szent-István-Társulat kiadásában most megjelent legújabb megyei földrajz: **Heves vármegye Földrajza**. Az elemi népiskolák III. osztálya számára a magyarországi latin és görög szertartású róm. kath. népiskolák részére kiadott tanterv alapján írta Pigay István. Ára 40 fillér. Nem utolsó jelessége e könyvnek az sem, hogy az egész csak két iv és néhány lap és e rövid területen oly kimerítően és világosan adja elő tárgyát, hogy arról a leghűbb képet és legigazabb fogalmakat szerzi a növendék. Számátalan illusztráció magyarázza és teszi szemléltetővé a magyarosan, gyermekelméhez mért egyszerűséggel megírt szöveget, melyekhez még a vármegye jólsikerült színes térképe is hozzájárul. A Heves vármegyei népiskolák részére a mult napokban küldötte meg a kiadó Szent-István-Társulat e könyvecske tiszteletpéldányait, azonban ha az érdekelt tanító urak közül bárki nem kapta volna kézhez, úgy ziveskedjék az a kiadóval közölni, hogy a hiányt pótolhassa. Ez alkalommal reá mutatunk egyúttal a Szent-István-Társulatnak már előzőleg megjelent egyéb megyei földrajzaira is, melyek mindannyian szintén a fent kifejtett elvek alapján készültek s a gyakorlatban is a legjobb eredménnyel váltak be. Eddig a következő földrajzok jelentek meg: *Abauj-Torna megye és Kassa város földrajza*. Ára 52 fillér. *Arad megye földrajza*. Ára 40 fillér. *Baranya megye földrajza*. Ára 40 fillér. *Bars megye földrajza*. Ára 40 fillér. *Bihar megye és Nagyvárad város földrajza*. Ára 56 fillér. *Borsod megye földrajza*. Ára 52 fillér. *Csongrád megye földrajza*. Ára 52 fillér. *Fejér megye földrajza*. Ára 40 fillér. *Győr megye földrajza*. Ára 40 fillér. *Háromszék vármegye földrajza*. Ára 40 fillér. *Jásznagykunszobok megye földrajza*. Ára 32 fillér. *Nógrád megye földrajza*. Ára 36 fillér. *Nyitra megye földrajza*. Ára 40 fillér. *Pest megye és Budapest földrajza*. Ára 48 fillér. *Pozsony megye és Pozsony város földrajza*. Ára 48 fillér. *Somogy vármegye földrajza*. Ára 48 fillér. *Torontál megye földrajza*. Ára 40 fillér. *Vas megye földrajza*. Ára 40 fillér. *Veszprém megye földrajza*. Ára 40 fillér. *Zala megye földrajza*. Ára 32 fillér. *Zemplén megye földrajza*. Ára 40 fillér. *Komárom vármegye és Komárom város földrajza*. Ára 40 fillér. *Szabolcs vármegye rövid földrajza*. Ára 48 fillér. *Hont vármegye rövid földrajza*. Ára 48 fillér. *Bevezetés céljából kért mutatványpéldányokat szívesen bocsát a tanításág rendelkezésére a kiadó Szent-István-Társulat.*

Tájékoztató.

Városhy Gyula kalocsai érsek úr 5 főmélt. f. évi körlevelében a Kath. Iskolaegyesület érdekében többrendbeli intézkedést tett és elrendeli, hogy az egyházmegyei biztosítások az Iskolaegyesület közvetítésével adassanak fel.

A kath. Iskolaegyesület ugyanis a Gazdák Biztosító

Szövetkezetével lépett szerződéses viszonyba, amelynek értelmében a biztosítások megszerzésével és kezelésével a Kath. Iskolaegyesület központi irodája fog foglalkozni s a Gazdák Biztosító Szövetkezte az ügynöki követtetések után járó 15% jutalékot a Kath. Iskolaegyesületnek engedi át. A Kath. Iskolaegyesület a Gazdák Biztosító Szövetkezetével a kalocsai egyházmegyére vonatkozólag igen előnyös évi díjtételeket állapított meg, amely díjak semmi körülmények között föl nem emelhetők.

Azon egyén pedig, aki a Kath. Iskolaegyesület részére a Gazdák Biztosító Szövetkezetének képviselőjét elvállalja, a társadása révén megkötött világi biztosítások után befolyó évi díjak 12% at nyeri jutalékol az Iskolaegyesületnek esedékes 15%-ból. Ezen tiszteletdíjak buzgó tevékenység kifejtése esetén a helyi képviselő részére tekintélyes mellékkeresetet biztosítanak.

Ily módon a Kath. Iskolaegyesület javára minden községben egy egyén fog buzgólni s egyházmegyei egységes tevékenység fog kifejtetni anélkül, hogy a kath. iskolaegyesület plébániánként külön szervezve volna, aminek vezetése és fenntartása sok helyütt nehézségbe ütközhetnék. A fentiekből is látható, hogy a kath. iskolaegyesületnek egyházmegyei felkarolása főltöbb üdvös dolog. Az Iskolaegyesület ezen fenti, igen életrevaló és hasznos vállalkozásával nagyot lendít a kath. iskolaügy fejlesztésén. Ezen kezdeményezés alapján is már méltóvá tette magát arra, hogy a kath. községek részéről a legmelegebb pártfogásban részesüljön.

Ezután ajánlja a főpásztor kedvelt papságának, hogy minden községben — legkönnyebben az iskolaszékkel egyetértve — lehetőleg kath. Iskolaegyesületet alakítson. Ezen plébániai iskolaegyesületek az egyházmegyei főtanfelügyelőnek, mint az Iskolaegyesület egyházmegyei körének természetes elnökei alatt egyházmegyei kört alkotnak. A plébániai csoportok megalakításáról úgy a tanfelügyelőnek, mint a kath. Iskolaegyesület központi irodájának (VIII. Szentkirályi-u. 28.) jelentés teendő. Azonban akár megalakíthatók a plébániai csoportok, akár nem, azt már kötelezőleg előírja a rendelet:

1. hogy minden egyes plébánia területéről az egyházi és iskolai javak a már fennálló biztosítási szerződések lejártával az Országos Magyar Katolikus Iskolaegyesület közbenjöttével a Gazdák Biztosító Szövetkezeténél biztosítsanak.

2. Felhívja a nt. lelkész urakat, hogy ezen rendelkezésnek kézhez vétele után számított 15 napon belül az egyházi és iskolai érdekű biztosítási kötvényeket a szükségesnek mutatóköz további eljárások megindítása céljából az alapítványkezelő hivatalba felküldjék. A további eljárás folytán előállott változásokról a t. lelkész urak annak idején értesítenni fognak.

3. Ha volnának olyan egyházi, vagy iskolai tulajdont képező ingatlanok, melyek biztosítva nincsenek, ezekről is a fenti záros határidő alatt jelentés teendő.

4. A kath. szerzetesrendek, egyesületi házak és intézetek elüljáróit, illetve vezetőit is bizalommal felkéri, hogy biztosításaikat a kath. Iskolaegyesület útján a Gazdák Biztosító Szövetkezeténél megkötni és ezáltal a kath. hitéletünk fontos szerveit, az iskolákat nagy feladataiknak teljesítésében támogatni sziveskedjenek.

5. Az egyház és iskolai javak biztosításával összefüggő ügyek elintézésére és vezetésére a ft. alapítványkezelő hivatalt kéri fel, mely mint egyházmegyei megbízott fogja a kath. Iskolaegyesület központi irodájával a tárgyalásokat folytatni.

6. Mivel a kath. Iskolaegyesület az egyház és iskolai javak biztosításán kívül még privát felektől szerzendő tűz, jég és életbiztosításokkal is kíván foglalkozni, ajánlja, hogy minden plébánián egy egyén a Gazdák Biztosító Szövetkezetének helyi képviselőjét elvállalja.

Ezeknek nevét a nt. lelkész urak sziveskedjenek a kath. Iskolaegyesület központi irodájának bejelenteni.

7. Végül ajánlja, hogy a t. papság életbiztosításait is a kath. Iskolaegyesület útján a Gazdák Biztosító Szövetkezeténél eszközölje.

Kalocsa, 1909.

VEGYESEK.

Tanszereket és teljes iskolai berendezéseket jutányosan és előnyös fizetési feltételek mellett szállít s költségvetésekkel készséggel szolgál a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatala és könyvkereskedése r. t. Budapesten.

Miniszteri köszönet. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Török* Kálmán esperes-plébános, országgyűlési képviselőnek, mint a Gyöngyösi Gyermekbarát Egyesület elnökének, a vezetése alatt álló egyesület azon nagy-lelkű hazafias aldozatkészségeért, hogy a gyöngyösi népiskolákba járó szegénysorsú gyermekek fölruhazása és tankönyvekkel való ellátására a most folyó tanévben 1275 koronát adományozott, őszinte elismerését és köszönetét nyilvánította.

Új kath. tanintézet. A kiskunfélegyházi «Constantinum» zárdaiskolában, melyben 4 elemi és 4 polgári leányiskola van, folyó évi szeptember 1-én nyílik meg a tanítónőképzede. — A «Miasszonyunk»-ról nevezett szerzetes. nővérek vezetése alatt álló intézet internátussal van kapcsolatban: modern berendezés, egészséges lakás, zene- és nyelvtanítás. Prospektust megkeresésre küld az intézeti főnöknő.

Svédország népiskolái. A svéd elemi iskolák a testi és szellemi erőgyűjtés terén fölülmulják a világ összes népiskoláit. Az «egészséges testben, egészséges lélek» elvét sehol sem sikerült még annyi sikerrel megvalósítani, mint Svédország tette iskolái reformjában. Svédországban a család tartozik azzal, hogy szociális nevelést adjon a gyermeknek. Ha nem képes erre, akkor a törvény vállalja magára ennek gondját. Svédország elvi ellensége az internátusoknak s az a szokás, hogy egyes családok fogadják föl a tanulókat. A svéd nemzeti nevelésre nézve nagy befolyással vannak azok az egyletek, melyek az iskolából kilépetteket az iskolai év befejezése után is együtt tartják, a dal és zene művelésére oktatják. A svéd iskola-épület valóságos mintája az egyszerű szépségnek. Az osztályok nemek szerint el vannak különítve s éppúgy a játék és szórakozás terei is. Csaknem luxussal berendezett fürdőszobák gondoskodnak a gyermekek tisztaságának ápolásáról. Igen sok iskolánál meg van honosítva a mi gyermekotthonaink mintájához hasonló együtt étkezés. Csakhogy ezen iskolák konyhákkal vannak ellátva, melyben az iskolás leányok főzik meg a szegény gyermekek ebédjét. A tornaosztály egyike a legérdekesebbeknek a svéd iskolában. A művészeti nevelés eszközeitül szolgálnak a svéd elemi iskolában a különböző remek festmények, melyekkel a legjelesebb festők vetekedve látják el és tüntetik ki a népiskolákat. Mikor aztán a tanuláshoz vége, a tanító letelepedik a harmónium mellé s a körülálló növendékek ajkán fölesendül a bazafias himnusz zsolozsmája. (Népnev. Közlés. után.)

A felnőttek oktatása. A vallás- és közoktatásügyi miniszter a felnőttek oktatása érdekében a következő rendeletet adta ki: 114.852/908. szám. Miután a népiskolák tanítói — államiak, községiak és felekezetiiek egyaránt — nagyobb számban kezdik bejelenteni arra vonatkozó szándékaikat, hogy a felnőttek számára ők is tartsanak ismeretterjesztő előadásokat és hivatkozva a rájuk tulajdonképpen nem vonatkozó 103.800/906 sz. miniszteri rendeleltre, kéri az előadások után járó 20—20 korona tiszteletdíj kiutalványozását s miután az iskolán kívüli oktatás országos szervezete, amely döntene a felnőttek oktatására vállalkozó néptanítók jutalmazásának kérdésében, még nem alkottatott meg ugyan, de kívánatosnak látszik, hogy a néptanítók már most belevonassanak a felnőttek oktatását előmozdító közművelődési munkásságba, célszerűnek látom a néptanítók közreműködésének anyagi fölfételeit is — bár egyelőre csak ideiglenesen — megállapítani. Erre vonatkozóan a következőket rendelem: Előadásenként

6 korona tiszteletdíjban részesül az a tanító, aki a téli hónapokban a felnőttek számára valamely ismeretkörből állandóan és bizonyos rendszer szerint legalább 25 főnyi hallgatóságunk előadást tartott akár a helyi gazda, vagy iparos közönség előtt, vagy valamelyik köznevelődési egyesület hasonló célú munkásságának keretében. Egy tanító iskolánál a tanító nyolcnál több díjazható előadást nem tarthat. Két vagy több tanító iskolánál a díjazható előadások száma 16 nál nem lehet nagyobb. Az előadások sorozata minden egyes esetben tudomás vétel végett a kir. tanfelügyelőség útján előzetesen felterjesztendő a vallás- és közoktatásügyi Minisztériumhoz. A kilátásba helyezett tiszteletdíj azonban csak akkor fog kiutalványoztatni, ha az illető tanító az állami elemi iskolai gondnokság, illetőleg a községi iskolaszék hivatalos bizonyítványával igazolja, hogy a bejelentett előadásokat kellő számú állandó hallgatóság előtt csakugyan megtartotta s kérését a kir. tanfelügyelő pártólán terjeszti fel. — E rendelet elfelejtette azt, hogy a hitfelekezeti iskolák tanítóira is kiterjesztette a miniszter az előadásokért járó kedvezményeket. Ha már most a hitfelekezeti iskolában a tanító a rendeletnek megfelelő tanfolyamot vezetett, ki fogja ezt igazolni, mert a rendelet csak az állami iskolai gondnokság és a községi iskolaszék hivatalos igazolását ismeri el?

Kitüntetett tanítók. A Magyar Tudományos Akadémia Wodianer-alap bizottsága f. évi március 8-án határozott az 1000—1000 koronás jutalomdíjak odaítéléséről tárgyában. Ez alkalommal 53 tanfelügyelő összesen 84 tanítót hozott javaslatba. Ezek között felekezeti iskolai tanító 16, felekezeti iskolai igazgató 4, állami tanító 5, községi iskolai igazgató 4, állami tanító 10, állami igazgató 33, bányatársulati iskolai igazgató 2, kintestári tanító 1, nyugdíjas voltak miatt tekintetbe nem jöhet 3. Nem küldött jelentést 9 tanfelügyelő; küldött jelentést, de jutalomdíjra érdemes tanítót nem ajánlatott 4 tanfelügyelő. A Magyar Tudományos Akadémia Wodianer-alap bizottsága jelentése alapján az idei díjakat: Lakatos Károly komáromi községi iskolai igazgatónak és Elek Gyula kolozsvári állami iskolai igazgató-tanítónak ítélte oda.

Nagyheti zárandoklat Rómába. Az Orsz. Kath. Szövetség folyó év nagyhetére Rómába vezet zárandoklatot. Indulás a budapesti keleti pályaudvarból április 5-én, hétfőn. Erkezés szerdán. Visszatérés április 12-én, hétfőn, megérkezés 14-én. Utazási költségek: vasút és hajó díja, ötnapi ellátás Rómában, ebéd a hajón. I. osztályon utazóknak 190 korona, II. osztályon utazóknak 140 korona, III. osztályon utazóknak 95 korona. Ellátás nélkül III. osztályon utazás és elszállásolás 52 korona. A díj felet előre kell beküldeni az Országos Kath. Szövetség címére Budapest, IV., Ferenciek-tere. Jelentkezni március 28-ig lehet.

Kérjük t. olvasóinkat a lappéldányok gondos megőrzésére, mert a kiadóhivatalnak nem áll módjában az elvesztetteket érvégével utánpótolni.

Szerkesztői üzenetek.

R. Miután kellő időben beadták a kérvényt, a segélyt 1907. július 1-től utalványozzák ki. Legalább is ez volna a méltányos eljárás. — **Sz. J.** Forduljon az alap elnökségéhez felvilágosításért. Mi azt mondjuk, méltányos, hogy megkapja. — **Kántor.** Forduljon az egyházmegyei hatósághoz kérelemmel. — **M. F.** Megsürgöttük. — **J. S. A.** helyi hatóság áthelyezheti. — **H. B.** Forduljon kérelemmel az egyházmegyei hatósághoz.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

Kérem! Zavarok és késedelmek elkerülése végett minden hirdetésre vonatkozó levelet a kiadóhivatal címére — nem szerkesztőség — kérünk küldeni.

PÁLYÁZATOK.

Esztergomi érseki megye.

Prasicz (Nyitra m.) Lemondás folytán megüresedett kántortanítói állásra pályázatot hirdetek. Javadalma: mint tanítónak: tandíj a mindennapi tankötelesek után 360 korona, az ismétlősök után 32 korona, szántóföldből 16 korona. Mint kántornak: 42 pozs. mérő rozs, párbér a hívektől, 6 holdnyi föld élvezete, mely jelenleg évi 172 koronáért van bérbé adva a bérlet 1910 szept. végén jár le, szabad fajzás a prasicz erdőben pénzértéke 36 korona, legeltetési jog 4 drb. szarvasmarhára és 2 drb. sertésre, községi segély 12 korona: ostayasítás, hirdetések és offerákból 30 korona, szentmise alapítványokból 34 korona, stólajvédelem 40 korona, államszegély a nagymélt. m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 1908 szept. hó 23-án 89995 sz. a kelt rendelete szerint 184 korona. Lakás áll: két szoba, konyha, kamra, istálló, pajta és a ház mellett egyholdas kert, gyümölcsös. A megválasztottnak kötelessége lesz az iskolaszék által reábizandó osztályok oktatása, a kántori teendők a canonica visitatio szerint elvégzése. A pályázatok alulirothoz az iskolaszék címére március 23-ig adandók be. A választás, melyre a pályázók személyesen tartoznak megjelenni, március 23-án délután lesz. **Markovics Ferenc** piébános. 154 2—2

A **magasmajtényi** róm. kath. kántortanítói állomásra a pályázatot újra kirjuk március 25-iki határnapal. Bővebb ismertetése a «Népnevelő» 6. számában olvasható. **Iskolaszék.** 167 1—1

A **névedí** (Bars m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Fizesése: 1 hold 1375 ööl szántóföld, 400 ööl rét (kaszáló), 503 ööl kert. Tandíj fejében egy tanuló után: névediektől 1/2 pozsonyi mérő buza, vörösváriaktól 1/2 pozsonyi mérő buza és 1/4 pozsonyi mérő árpa, zsellérektől 1/2 pozsonyi mérő rozs és 1/4 pozsonyi mérő árpa. Párbér címén: 14 1/2 pozsonyi mérő rozs, 8 pozsonyi mérő buza. Késpénz: községtől 126-30 kor., stólajvédelem 60 kor., alapítványok után 14 kor., ismétlősök után 13 kor., államszegély 313 kor. Lakása: két padlózott szoba, konyha, kamra, istálló és faszin. Választás március 30-án délelőtt. Személyes megjelenés kívántatik. Tannyelv magyar, népnelyve tót. Az állás azonnal elfoglalandó. Róm. kath. plébániahivatal Néved, p. Kisvezekény (Bars megye). 168 1—1

Zohoron (Pozsonym.) ujjonnan szervezett IV. tanítói állásra pályázat hirdettek. Fizesése 1000 korona, mely összegből 890 korona államszegély. Tannyelv tót-magyar. Kötelessége a reá bizott osztályt önállóan vezetni, az ismétlősöket a másik két tanítóval fölválva oktatni, a tanulókat templomba vezetni és ott reájok felügyelni, kántoriakban segédkezni. Személyes bemutatkozás előnyös. Választás március hó 31-én delelőtt. Fentjelzett határidőig és róm. kath. iskolaszékre címzett folyamodványok alulirotnál benyujthatók. **Hojszik Imre,** iskolaszéki elnök. 164 1—1

Esztergommegeyi Antalháza pusztán róm. kath. tanítói állásra március 27-ig pályázat hirdettek. Fizesése 1000 kor. Lakás: 2 szoba, konyha és mellékhelyiségek. 1/4 hold kert. Az állás április 1-én elfoglalandó. Kérvények bátorkeszi róm. kath. iskolaszékre címzendők. 160 1—1

Hontbesenyődön az államilag segélyezett kántortanítói állás megüresedvén, ennek betöltése végett pályázat hirdettek. Jövedelme ezer koronán felül. Tót

nyelv ismerete szükséges. Pályázati határidő *márc. 27.* Kérvények a hontbesenyői iskolaszékhez küldendők. 158 1—1

A **vágújhegyi** róm. kath. népiskolánál nyugdíjazás folytán megüresedett osztálytanítói állásra pályázat hirdetik. Pályázhatnak csakis férfitanítók. Fizetése: iskolai pénztárból 600 kor., mely államsegéllyel 1000 koronára kiegészítve lesz, 25 kor. kertilletmény, 140 kor. lakbér. Orgonálás, egyházi zene- és énekekben, valamint tót nyelvben jártasak előnyben részesülnek. Folyamodványok választás napjáig *április 1-ig* iskolaszékre címezve, mélt. gróf *Pongrácz Adolf* v. püspök, prelátnak, prépost iskolaszéki elnök úr címére küldendők. Az állomás azonnal elfoglalandó. Vágújhegy (Nyitra megye). *Az iskolaszék.* 156 1—1

Távozás folytán megüresedett **alsóbotfalvi** róm. kath. magyar-tót tannyelvű osztálytanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalma: 2 szobás lakás, konyha, kamra, istálló, udvar, kert. Szántóföld és legelő, melyeknek évi bére 42 kor., 6 kocsis ágfa, értéke 30 kor. Államsegély 680 kor. Vallásalapból 158 kor. Templompénztárból 16 kor. Stola körülbelül 70 kor. Collecta 10 kor. Tandij 80 kor. Hivectől 17 pozs. mérő rozs és 56 kor. Tanítaja az I—VI. osztályt, végzi a kántori teendőket. Pályázó férfitanítók kellően felszerelt folyamodványukat *március 27-ig* Alsóbotfalura (Nyitra megye) az iskolaszék elnökéhez küldjék. 173 1—1

Egri érseki megye.

A szabolcsmegyei **nyirábrányi** róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdetik. Javadalma államsegély kiegészítéssel 1000 korona. Folyamodványok *március 30-ig*, *Reisinger Alajos* iskolaszéki elnökhöz küldendők. 162 1—1

Csanádi egyházmegye.

Magyarkaniszára (Szeged mellett) róm. kath. segéd-kántortanítói állomásra pályázat hirdetik. Javadalma államsegély kiegészítéssel 1000 korona. Folyamodványok *március 30-ig*, *Reisinger Alajos* iskolaszéki elnökhöz küldendők. 162 1—1

Győri püspöki megye.

A mosonmegyei **Bezenye** község róm. kath. elemi népiskolájához osztálytanító kerestetik. Fizetése: község pénztárból és államsegélyből 1000 kor., egy butorozott szoba fűtéssel, világítással. Csakis olyan férfi tanítók pályázhatnak, kik a kántoriakban önállóan segídenek a képezésben, s evégből a horvát nyelvet teljesen bírják. A német nyelv tudása előny. Másféle pályázatok figyelembe vételét nem fogadják. Pályázati határidő *március 27.* Az állás azonnal elfoglalandó. *Az iskolaszék.* 165 1—1

Dunacsunban (Moson m.) horvátnyelvű kántortanítói állomásra pályázat hirdetik. Javadalma jegyzőkönyvi pénzegegyenértékben 1773-27 kor. Határidő *március 31.* *Szegner István* iskolaszéki elnök. 176 1—1

Kassai egyházmegye.

Hernádpetri (Abauj-Torna m.) róm. kath. kántortanítói állásra *március 29-ére* pályázat hirdetik. Jövedelme készpénzben, terményekben, föld és stóla 1000 korona. Csak nős tanítók pályázhatnak. Felszerelt kérvények *március 27-ig* a plébániai hivatalhoz Hernádpetribe küldendők. Választás 29-én délelőtt tartatik meg és az állás azonnal elfoglalandó. 161 1—1

Nyitrai püspöki megye.

Vágtapolcai (Zsolna mellett) róm. kath. népiskolánál tanítói, v. tanítónői állás van üresedésben. Javadalma: 600 kor. államsegély, 400 hitközségtől. Emeleti lakása: 2 szoba, konyha, kamra és pince. Tannyelv: magyar-tót. Választás *április 1.*, meddig a felszerelt kérvények az iskolaszéki elnökséghez küldendők. Az állás azonnal elfoglalandó. 171 1—1

Pécsi egyházmegye.

Bár (Baranya m., Mohács mellett) róm. kath. iskolaszéke a nyugdíjaztatás folytán megüresedett kántor-

tanítói állásra pályázatot hirdet. Jövedelem: rendes lakáson és kerten kívül az új javadalmi jegyzőkönyv szerint 176 kor. államsegéllyel kiegészített 1000 kor. Tannyelv: magyar-német. Választás: *március 27-én* délelőtt. A megválasztott állását április 1-én köteles elfoglalni. Kérvények a *báti plébániahivatalhoz* küldendők. 159 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

A **merényi** (Szepes m.) róm. kath. iskolához kántortanítói állomásra pályázat hirdetik *április hó 5-ig*. Választás április hó 13-án. Személyes megjelenés kántori próba miatt kívántatik. Jövedelme legujabb összeírás szerint 1282 korona, szabad lakás és stóla. Megkivántatik a magyar-német nyelv ismerete, jó orgonálás, jó hang. Vezeti a felső osztályokat és ismétlősöket. Folyamodványok ft. *Göbl Henrik* isk. elnökhöz nyújtandók be. 155 1—1

Székesfehérvári egyházmegye.

Mány (Fejér megye) róm. kath. népiskolánál tanítói állás van üresedésben. Javadalma: 600 korona havi előleges részletekben a hitközségtől, 40 korona tüzelőfa helyett, butorozott szoba. Kérvény 360 korona államsegélyért a miniszteriumnál. Szükség esetén kántoriakban segédkezni köteles. Az ismétlőiskolásokat felerészben tanítja. Kérvények *április 1.* határidővel róm. kath. plébániahivatalnak Mány küldendők. *Az iskolaszék.* 169 1—1

A **felesuti** (Fejérm.) róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdetik. Javadalma 1200 korona. Pályázati kérvények *Vértes-Acsára* küldendők az esperesi hivatalhoz. Határidő *április 1.* Személyes megjelenés e napon megkivántatik. *Kostyán Sándor* plébános. 166 1—1

A **bodajki** (Fejér m.) róm. kath. népiskola osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma: egyszobás lakáson kívül a hitközségtől 600 korona havonként pontosan előrefizetve, államsegély 310 korona, természetben fűtés, világítás és tisztogatás értéke 90 korona. Kötelessége a kijelölt osztályt önállóan vezetni, az ismétlőoktatásban és a kántoriakban szükség esetén segédkezni. Csak okleveles férfiak pályázhatnak. Kérvények az iskolaszéknek címezve *március 30-ig* a plébániahivatalnak küldendők. Az állás azonnal elfoglalandó. *Az iskolaszék.* 157 1—1

Váci egyházmegye.

Pereg községhez tartozó pusztai **bankházi** községi iskolához tanító kerestetik. Javadalmazása: államsegéllyel 1000 korona, 2 szoba, konyha, pince, padlás, és kamrából álló lakás. Fél katasztrális hold föld. Kérvények *március 28-ig* perei iskolaszékhez (Pest megye, p. Kiskunlacháza) küldendők. Állás mielőbb elfoglalandó. 170 1—1

Stampay ének- és imakönyve,

(XV. kiadás. 256 oldal. 24 oldalas kotta ingyen!) amely 30 és 50 filléres kötetekben, tízre egy ingyen-példánnyal kapható *Köbölkúton*, Esztergom megyében, jövő évben *áremelés nélkül bővítve lesz*. Szives *hozzászólások* majus végéig *kértenek*.

162 1—12

ZONGORA!

Egy 500 forintos zongora (bécsi), majdnem új, remek hanggal, szállítással 350 forintért, szállítás nélkül 300 forintért eladó. 172—1

Varşa Pál Jászalsószentgyörgy

ELADÓ!

174

Riporia Portalis sima L. oszt. 200.000 (ezre 18 K), gyökeres 150.000 (ezre 20 K)
 Rupesbris Monticola — európai vessző —
 es Delawareból sima és gyö eres. A Delaware
 kiváló minőséget adó direkttermő, melyet nem kell
 permetezni.

Ermelléki bor. Asztali: 1908 évi fehér 32 K.
 Vörös 40 K. A késői szüret folytán kiváló minőségű.

Fajborok: Olasz és Balmi Rizling, Delaware,
 Muskotály, Borminta. 10 liter ingyen, negyedliter
 50 fillér, félliter 1 K. A Delaware részletes ismer-
 tetéssel s a szállítási feltételeket magában foglaló
 árjegyzékemet ingyen és bérmentve küldöm meg.

Söpping Endre szőlőtelepe
 Székelyhidon (Biharmegye).

Serétes és golyós

 vadászfegyverek

eredeti, kitűnően szabá-
 lyozott és belőtt **Brow-**
ningpisztolyok, re-
 volvereket, floberteket
 és karabélyokat, **ese-**
kely havi tör lesztésre szállít

Nowofny J. fegyvergyáros,

budapesti telepe. Budapest, VI., Nagymező-u. 21. sz.

! Kérjen fegyverárjegyzékét!

41-1

 Szőlőoltvány!

Régi szőlők hiányának pótlására 2 éves gyökereű száca	20 K
18 éves fasoltvány	ezre 180 K
szépséglibával	90 K
zöldoltvány	160 K
Sima	90 K
Gyök. riparia portalis vastag	32 K
2 éves	40 K
Sima riparia portalis	18 K
vékony	8 K
Gyökeres hazai nemes vessző	30 K
Sima	10 K

40 legjobb fajban, teljes jutallással, azon kötelezettséggel,
 hogyha a küldött anyag meg nem felel, azt visszaveszem s
 pénztét visszaadom. **Árjegyzék ing. en.** Le van benne
 írva a Csodaszőlő, Pozsonyi fehér, Muscat Ottonel,
 Csabagyöngye. — Hegyi borok eladása. 73 7-12

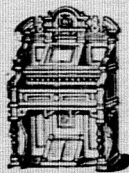
SZEKELY I. JÓZSEF Gyöngyös, Szent Urbán-templom.

Orgona-harmoniumokat

mindkét rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ ÉS TSA

Budapest, X., Delej-utca 11/B (Tisztviselőtelep.)

Pedális harmoniumok mindkét rendszer szer-
 rint és minden nagyságban pontos or-
 gona-méretekkal templomok, szeminariu-
 mok részére és mint gyakorló orgonák.
 Bérmentes szállítása az utolsó vasúti állomásig.
 Tanulóknak s leköszeknek különös
 szíveskedéssel. Árjegyzék ingyen
 és bérmentve. Részletfizetés engedé-
 lyezve. 93

Az Orsz. Kath. Magyar Iskolaegyesület szerződést
 kötött a Gazdák Biztosító Szövetkezetével a Kath.
 Egyházi Javaknak Biztosítása érdekében.

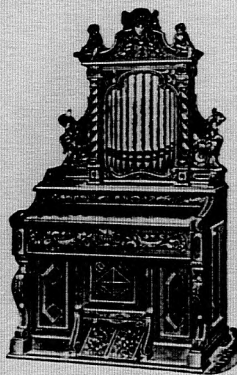
Az iskolaegyesületnek ezzel az a szándéka, hogy az
 összes egyházi javak: püspökségek, káptalanok,
 szemináriumok, szerzetesrendek vagyona, az egyes
 egyházmegyék területén levő templomok, isko-
 lák, plébániák, tanítói lakások stb. egy helyen
 és pedig a Gazdák Biztosító Szövetkezeténél biz-
 tosítottassanak s az abból befolyó jutalékok az
 Iskolaegyesületet illessék meg kath. céljaink és
 érdekeink szolgálatára. Ezeknek a javaknak biz-
 tosításán kívül felvette munkakörébe a magánfelel-
 től szerzendő biztosítási ügyletek lebonyolítását is
 a tűz-, jég- és életágazatban. Ez utóbbiak bizto-
 sításait az alapszabályok szerint megalakítandó
 plébániai csoportok útján kívánja lebonyolítani.
 Amiért is felkérjük a plébános, káplán és tanító
 urakat, legyenek szívesek ebben a munkálkodá-
 sunkban bennünket támogatni. — A Gazdák Biz-
 tosító Szövetkezet az Orsz. Kath. Magyar Iskola-
 egyesülettel egyetértve egy központi irodát szer-
 vezett a biztosítási ügyletek lebonyolítására. ami

Budapest, VIII., Baross-utca 10. szám

(Gazdák Biztosító Szövetkezet) alatt van. érdek-
 lődök ide szíveskedjenek felvilágosításért fordulni,
 amit minden esetben mindenkinek készséggel
 fogunk megadni.

Az Orsz. Kath. Magyar Iskolaegyesület
 központi irodája.

38 9-26

Elsőrendű légszívó-rendszerű harmo-
 niumok speciális beszerzési forrása
 — Monarchiában. —

Elismert elsőrangú műreme-
 kek csak a Zimmermann-féle
HARMONIUMOK.

Ausztria-Magyarországi képviselője:

Hörl Nándor, Pozsony,

Ventur-utca 24. szám.

ÁRJEJYZÉK INGYEN.

Főtiszt. papság és tanároknak
 részletfizetésre. Üzletek: Lipcse,
 Szt-Pétersvár, Moszkva, Riga
 és Londonban.

Egyházi Új Népénektár.

Ima- és énekeskönyv **Máté János** kantortanító által szer-
 kesztve, a veszprém-egyházmegyei hatóság által 1876-1908. sz.
 alatt jóváhagyva, most jelent meg **Nádai J.** könyvkereskedé-
 sében, **Keszthelyen.** Ezen csinos és tartós kiállítású könyv
 magában foglalja az egyházi évből előforduló összes ünnepekre
 és egyéb alkalmakra szokásos imákat és énekeket. Különösen
 a szentmise alatti és szent-keresztúti imák szép képekkel van-
 nak illusztrálva. Igen alkalmas az iskolába járó növendékeknek,
 mert a szentmise alatti szolgálat módját (ministratio) is magá-
 ban foglalja. Nyomása és kiállítása felveszi a versenyt a hasonló
 művekkel, ára meg is csekély: erős kötésben 50 fill., de kapható
 különféle díszkötésben is jutányos áron. A kantortanító urak-
 nak mutatvány-példányt kívánatra küldök portómentesen meg-
 rendelés céljából 50 fillér beküldés ellenében. — Elárulásoknak
 20% árengedményt adok. — Tíz példányt bérmentve küldök
 és egy ingyen-példányt ráadok. 671-1